

фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми : Зб.наук.пр. – Випуск 17 / Редкол.: І.А.Зязюн та ін. – Київ-Вінниця: ДОВ „Вінниця”, 2008. – С.112-115.

УДК 378 : [687.016 : 677.074] – 057.875

*Тетяна Борисова
(Полтава, Україна)*

ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ МОДЕЛЮВАННЮ ОДЯГУ З КАРТАТИХ ТКАНИН

У процесі моделювання одягу з картатих тканин необхідно враховувати композиційні особливості розташування малюнку тканини на окремих деталях, щоб підкреслити особливості фактури тканини та оригінальність костюму. Дослідження та вивчення особливостей моделювання й крою виробів з тканин у смужку формують у майбутніх викладачів професійної освіти в галузі легкої промисловості професійно-необхідні навички з художнього проектування швейних виробів.

Ключові слова: *картаті тканини, моделювання одягу, способи перенесення нагрудної виточки, особливості крою деталей жіночого плечового одягу з картатих тканин.*

Моделювання одягу є одним з творчих цікавих і водночас складних технічних процесів. Моделювання одягу вимагає від конструктора та дизайнера різнопланової спеціальної підготовки, володіння знаннями з основ композиції та дизайну одягу, матеріалознавства та конфекціювання текстильних матеріалів і їх властивості, конструювання й технологічні особливості обробки окремих деталей швейних виробів.

Навчання студентів спеціальності 015.17 «Професійна освіта (Технологія виробів легкої промисловості)» передбачає фахову підготовку майбутніх викладачів професійно-технічних навчальних закладів до викладання спеціальних дисциплін, зокрема, до викладання навчальної

*Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної заочної конференції
«Дизайн-освіта майбутніх фахівців: теорія і практика»*

дисципліни «Моделювання та конструювання одягу». Процес створення нової моделі одягу безпосередньо пов'язаний з властивостями матеріалів, що безпосередньо впливають та часто є визначальними при формуванні образу костюму.

Художні властивості матеріалів багато в чому визначають тектоніку зовнішньої форми виробу. Розглядаючи одяг як об'ємну форму, необхідно знати властивості матеріалів, із яких його виконано. Властивості матеріалів, що визначають їх зовнішній вигляд і здатність до формоутворення, можна розділити на два види: фізико-механічні та естетичні. Основні показники фізико-механічних властивостей матеріалів – це вага, щільність, товщина, пружність, зминаємість, розтяжність і багато інших.

У залежності від перерахованих вище фізико-механічних властивостей, тканини мають можливість утворювати різні форми одягу. Так, м'які еластичні тканини добре драпіруються, є пластичними, а тверді, щільні – утворюють складки, що стирчать, геометризовані форми, тобто визначають ступінь пластичності форми.

Властивості матеріалів, що визначають їх естетичні якості – це пластика, фактура, текстура, колір і малюнок на поверхні матеріалу.

Під фактурою матеріалу розуміють характер побудови його поверхні і структурних елементів. Тканини за фактурою можуть бути гладкими, матовими, блискучими чи прозорими, шорсткуватими, ворсистими, ребристими, опуклими, з ефектом букле, зернистими та ін. Фактура матеріалу знаходиться в залежності від кількості та величини опуклих елементів у відношенні до площини поверхні матеріалу, тобто кількості виступаючих на поверхню перекриттів чи ниток волокон.

Якщо число елементів (ворс, вузлики, непе) є великим, а величина їх малою, поверхня матеріалу візуально сприймається як гладка. Фактура матеріалу має велике значення для виявлення ступеня об'ємності одягу, його маси, щільності. Посилення фактурної поверхні збільшує об'ємність,

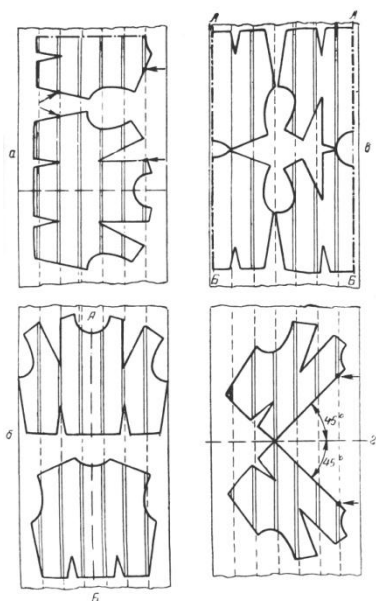
щільність, вагу одягу. Прозора, гладка поверхня додає легкість, візуально зменшуючи масу форми.

Малюнок і декор тканини розрізняється в залежності від способу вироблення тканини та її обробки. За способом виробництва розрізняють малюнки ткані, набивні, витравні. За характером елементів, що складають малюнок на поверхні тканини, розрізняють безпредметний (абстрактний), геометричний, рослинний, тематичний, стилізований малюнки. За величиною рапорту малюнки на тканинах поділяються на такі, що мають дрібний, середній, великий розмір. За частотою заповнення тла розрізняють тканини із суцільним заповненням тла (гладкофарбовані), з рідким, частим, рівномірними, а також каймовим і купонним заповненням тла (картаті).

Однією з труднощів роботи з картатих тканин є необхідність точної розкладки всіх деталей виробу на тканині, тільки в цьому випадку можна домогтися однакового розташування малюнка на правій і лівій частинах ліфа, на парних деталях, забезпечити правильне з'єднання малюнка по лініях з'єднувальних швів і виточок. Щоб забезпечити правильне і естетично доцільне розташування малюнку на готовому виробі необхідно дотримуватися певних вимог при розкладці і розкрої окремих деталей ліфа.

Зокрема, при вертикальному розташуванні малюнка на ліфі вісь симетрії АБ (рис. 1, б) кожної деталі слід поєднати з лінією симетрії самого малюнка. При симетричному малюнку вісь симетрії відповідає середині будь-якої із вертикальних смуг або середині інтервалу між ними.

Дещо по-іншому вирішується це питання для тканин з асиметричним малюнком, який не має в поздовжньому напрямку осей симетрії. При невеликих розмірах рапорту асиметричність не має істотного значення, оскільки спинку або перед можна викроїти так, щоб їх вісь симетрії збігалася з серединою визначальної (найбільш помітної) смуги, яка сприймається як вісь симетрії малюнка.

Рис. 1. Правильне розташування полочок і спинки ліфа на тканині із симетричним рисунком

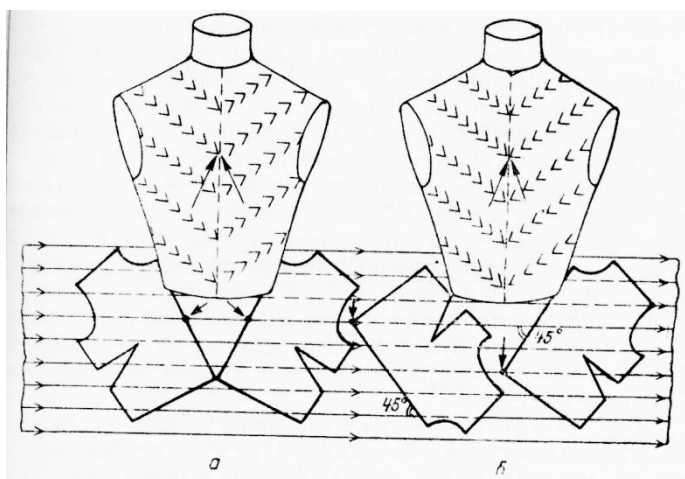
Рис.2. Зразки тканин з асиметричним рисунком

При більших контрастних малюнках та масштабних – цей спосіб є недієвим, несиметричне розташування малюнка на ліфі стає дуже помітним і псує зовнішній вигляд виробу. В цьому випадку можна пілочку і спинку викроїти з центральним швом, а деталі розташовувати на тканині в стик однойменними точками (рис. 1, в). Подібна розкладка пілочок забезпечує правильне розташування тканини навіть при асиметричному малюнку. На рисунку 1, г показано розташування пілочок на тканині, яке дозволяє отримати похилий напрям смуг на ліфі і забезпечити їх збіг по середньому шву.

Розташовуючи пілочки на тканині, необхідно перевірити, чи мають лінії півзаходу однаковий нахил, чи розміщені однойменні точки правої і лівої пілочок на однакових смугах малюнка. Якщо цього не зробити, смуги малюнка по шву не збігатимуться.

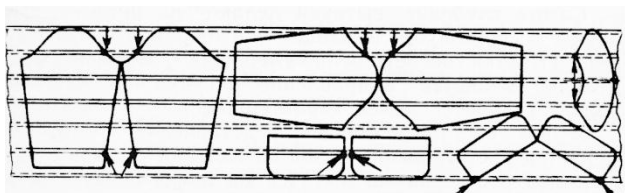
Якщо тканина має асиметричний рисунок іншого виду (рис. 2), то він на правій і лівій пілочках розташовується асиметрично (рис. 3, а). Щоб в цьому випадку правильно розташувати малюнок, праву і ліву пілочки треба

розташовувати на тканини так, як це зображено на рис. 3, б. будь-які однакові точки, які показано стрілками, повинні знаходитися на одних і тих же смугах рисунка тканини.

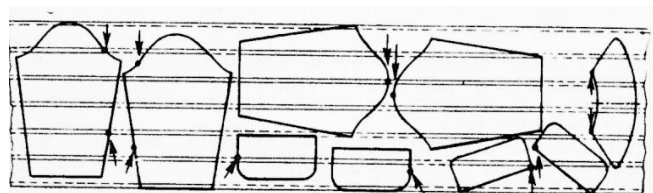

Рис.3. Розташування полочок ліфа на тканині з асиметричним

Не менш уважно треба ставитися до розкладки й інших деталей одягу: рукавів, коміра, клапанів, кишень, манжет та ін. малюнок на них повинен розташовуватися однаково, для цього такі деталі розташовують в стик однойменними точками (рис. 4). Щоправда, для більш економного розкрою іноді доводиться відмовлятися від цього правила. Тоді необхідно уважно простежити за тим, щоб кілька однойменних точок, взятих в якості орієнтира, припали на одні і ті ж самі смуги малюнка.

Рис. 4. Правильне розташування парних деталей на тканині

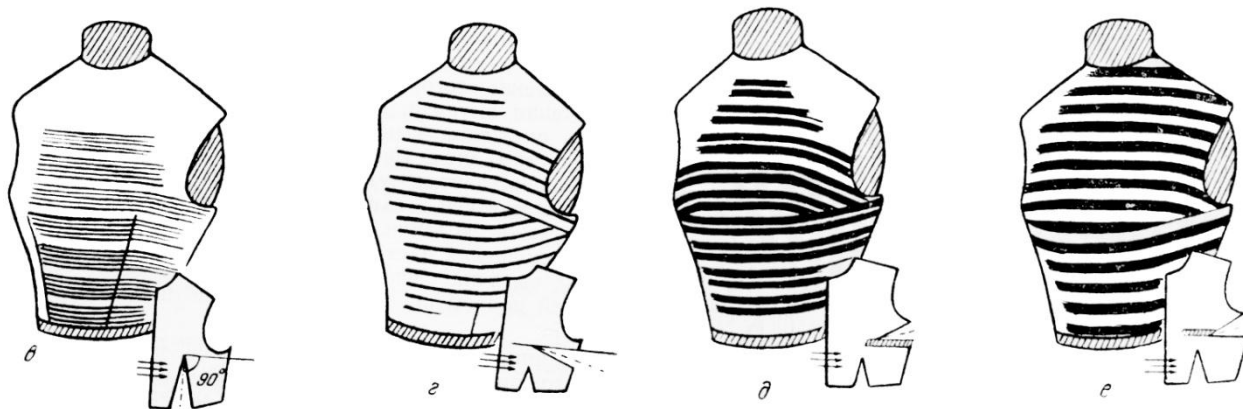
Рис. 5. Неправильне розташування парних деталей на тканині

Недбале ставлення до розкладки може привести до помилки, яка на готовому виробі буде дуже помітна. Кілька прикладів неправильного

розташування деталей наведені на рис. 5. Як бачимо, однойменні точки парних деталей лежать на різних смугах, що призводить до несиметричного розташування малюнка на деталях готового виробу.

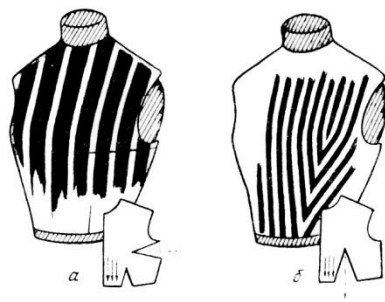
Важливим конструктивним елементом ліфа є виточки, величина яких залежить від особливостей фігури. Найважливішими та найбільш помітними є нагрудні виточки, за допомогою яких пілочкам ліфу надається об'ємна форма в області грудей.

Для горизонтального напрямку малюнка можливі перенесення нагрудних виточок, які доцільно використовувати при пошитті різноманітних жіночих суконь. Перш за все, пропонуються такі виточки, за допомогою яких можна отримати збіг смуг по всій довжині шва. При горизонтальному розташуванні смуг на ліфі можливі кілька варіантів перенесення основної нагрудної виточки (рис. 6). Для вертикально спрямованого малюнка можна можливі такі цікаві варіанти розташування основних виточок на блузах та сукнях (рис. 7).

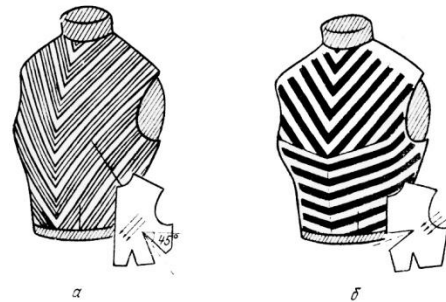

Рис. 6. Правильне розміщення виточок при горизонтальному розташуванні рисунка на ліфі

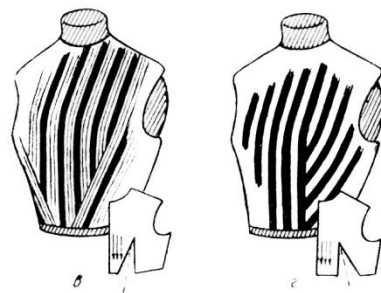
Повний збіг смуг можна одержати у випадку, коли виточки переводять у лінію талії. У такому випадку досягається поєднання малюнка у вигляді «ялинки» (рис. 7, б), яка дуже виразна на тканині з дрібним малюнком та рапортом, що не перевищує 2-3 см. Подібне розташування виточок доцільно використовувати на тканинах з простим малюнком. При великих малюнках,

Рис. 7. Правильні варіанти основної виточки при вертикальному розташуванні рисунку на ліфі

Рис. 8. Правильне розташування виточок при похилому рисунку на ліфі

особливо якщо малюнок має орнаментальні смуги складного ритму, виразність поєднання (спів падання) смуг досягнути стає досить складно, тому основну виточку переносять у інші нестандартні положення, наприклад як показано на рис. 7, в,г. Зміщення положення виточки робить більш виразним не співпадання малюнку, однак саме в такому варіанті це може бути композиційно виправдано та оригінально.

Нарешті слід розглянути кілька варіантів виточок, які можна застосувати для похилого або косо спрямованого напрямку малюнка. На ліфі, який зображений на малюнку 8, б, виточки мають більш складну форму: вони з'єднуються між собою, переходячи в лінію шва. Таке рішення тягне за собою більш суттєві зміни малюнку на ліфі, всі смуги нижче виточок з'єднуються між собою по шву під більш тупим кутом, ніж смуги вище виточок.

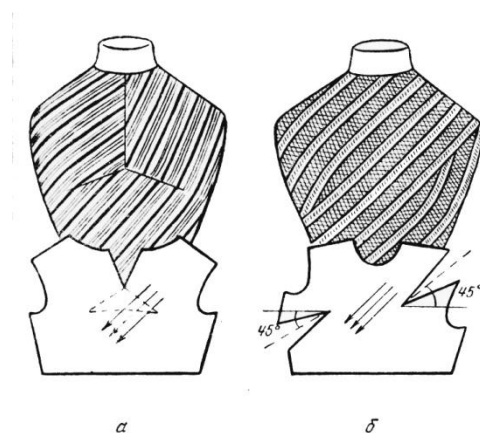
Виточки при косому напрямку малюнка можуть бути вшиті у плечовий шов. У цьому випадку смуги дуже помітно змінюють свій напрямок від похилого до вертикального вздовж пройми. Якщо розхил нагрудної виточки

досить глибокий і займає строго вертикальне положення (рис. 8, в), то створюється враження вставки на ліфі.

Робота з тканиною при асиметричному малюнку пов'язана з певними труднощами. Зокрема, на ліфі не завжди вдається отримати симетричне розташування такого малюнка при його вертикальному напрямку. Асиметрія дуже виразно проявляється при оформленні виточок. Навіть при самих різних положеннях виточки на ліфі з тканини з асиметричним малюнком смуги змінюють свій напрямок і ламаються по правій і лівій стороні ліфу неоднаково (рис. 9). Природно, що цей продукт має недбалий вигляд. Звідси зрозуміла недоцільність застосування вертикального розміщення асиметричного малюнка.

Рис. 9. Неправильне розташування виточок на ліфі з асиметричним рисунком

Рис. 10. Неправильне (а) та правильне (б) розташування виточок на ліфі при похилому рисунку

Якщо на ліфі малюнок розташований під нахилом і несиметрично, то по лінях однакових симетричних виточок виходять неоднакові поєднання малюнка. Це стає особливо помітним, коли виточки спрямувати у центральний шов ліфа. У такому випадку створюється враження, що ліф зшито з трьох випадково з'єднаних шматків тканини з різним напрямком малюнка (рис. 10, а.).

При похилому напрямку малюнка виточки краще розташовувати асиметрично щодо лінії симетрії виробу. Так, на рисунку 10, б одна з виточок

спрямована у бічний шов ліфа, а інша – в кінець плечового шва, але обидві вони віддалені від лінії симетрії на різні відстані, що і дозволяє домогтися однакових поєднань смуг.

Додержання вимог та правил крою дозволяє створювати моделі складних покроїв та силуетів із використанням різноманітних технологій комбінування текстурних та графічних характеристик матеріалів. Володіння методами моделювання одягу з картатих тканин розширює конструктивно-технологічну підготовку майбутніх викладачів спеціальних дисциплін у галузі легкої промисловості.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бердник Т.О. *Дизайн костюма* / Бердник Т.О., Неклюдова Т.П. – Ростов н/Д : Феникс, 2000. – 124 с.
2. Гайдук Л.М. *Сучасні технології моделювання і художнього оздоблення одягу [Текст] : навч. посібник для студ. вищих навч. закл. / Л. М. Гайдук, І. В. Васильєва ; Київський національний ун-т технологій та дизайну. - К. : КНУТД, 2008. – 129 с.*
3. Зимогляд Н.С. *Формування та моделювання змісту навчання проектування швейних виробів майбутніх дизайнерів одягу [Текст] : автореф. дис. ... канд. пед. Наук : 13.00.02 / Зимогляд Наталія Сергіївна ; Укр. інж.-пед. акад. - Х., 2011. - 20 с.*
4. Радкевич В.О. *Моделювання одягу [Текст] : підручник для учнів професійно-технічних навч. закладів / В.О. Радкевич. - К. : Вікторія, 2000. - 350 с.*

УДК 37.02 : 745/749 “712”

*Сергій Чорнусь
(Полтава, Україна)*

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ДИЗАЙНУ ЯК СКЛАДОВОЇ ОСВІТНЬОЇ ЛАНКИ В ГАЛУЗІ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

В статті розглянуто використання світового історичного досвіду становлення професійної освіти. Визначено суть методологічного принципу розбудови освіти в Україні який полягає в тому, щоб спроектувати на освіту образ сучасної проектної культури і розглядати її як цілісну систему.

*Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної заочної конференції
«Дизайн-освіта майбутніх фахівців: теорія і практика»*